

dr Magdalena Deneka

Katedra Prawa Cywilnego

WPiA UMCS

magdalena.deneka@mail.umcs.pl

INFORMACJE O ĆWICZENIACH Z PRZEDMIOTU „PRAWO CYWILNE CZ. I”
DLA STUDENTÓW II ROKU STACJONARNYCH JEDNOLITYCH MAGISTERSKICH STUDIÓW
NA KIERUNKU „PRAWO”
W SEMESTRZE ZIMOWYM ROKU AKADEMICKIEGO 2024/2025

CZEŚĆ I – INFORMACJE MERYTORYCZNE

1. Tematyka ćwiczeń w semestrze zimowym:

1. Zajęcia organizacyjne.
2. Pojęcie, zakres, źródła i podstawowe zasady prawa cywilnego.
3. Zasady współzycia społecznego i ich rola w prawie cywilnym. Dobra wiara w prawie cywilnym.
4. Przepisy i normy prawa cywilnego.
5. Zdarzenia cywilnoprawne.
6. Stosunek cywilnoprawny i jego struktura.
7. Prawo podmiotowe – pojęcie, normatywne postaci, rodzaje, wykonywanie, nabycie i utrata, kolizja, ochrona i nadużycie.
8. Podmioty stosunków cywilnoprawnych – osoby fizyczne.
9. Podmioty stosunków cywilnoprawnych – osoby prawne; jednostki organizacyjne, o których mowa w przepisie art. 33¹ k.c.
10. Czynności prawne – pojęcie, rodzaje, typy, treść.
11. Forma czynności prawnych.
12. Wady oświadczeń woli.
13. Sankcje wadliwych czynności prawnych.
14. Przedstawicielstwo.
15. Przedawnienie i prekluzja.

2. Podstawowy akt normatywny: Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny.

3. Literatura:

1) Literatura podstawowa:

A. Wolter, J. Ignatowicz, K. Stefaniuk, *Prawo cywilne. Zarys części ogólnej*, Warszawa 2020.

Z. Radwański, A. Olejniczak, *Prawo cywilne – część ogólna*, Warszawa 2023.

A. Brzozowski, W. J. Kocot, E. Skowrońska-Bocian, *Prawo cywilne. Część ogólna*, Warszawa 2022.

2) Literatura uzupełniająca:

System Prawa Prywatnego. Tom 1. Prawo cywilne – część ogólna (red. M. Safjan), Warszawa 2012.

System Prawa Prywatnego. Tom 2. Prawo cywilne – część ogólna (red. Z. Radwański, A. Olejniczak), Warszawa 2019.

Komentarze obejmujące Księgę I Kodeksu cywilnego.

CZEŚĆ II – INFORMACJE ORGANIZACYJNE

1. Terminarz ćwiczeń:

W semestrze zimowym ćwiczenia z przedmiotu „Prawo cywilne cz. I” mają wymiar **15 godz.** dla każdej grupy i odbywają się według następującego harmonogramu:

- grupa V – poniedziałki, godz. 14.20 – 15.50 (sala nr 606): 07.10; 21.10; 04.11; 25.11; 09.12; 13.01; 27.01; 03.02 (1 godz.).
- grupa VII – poniedziałki, godz. 14.20 – 15.50 (sala nr 606) + środa 29.01: 14.10; 28.10; 18.11; 02.12; 16.12; 20.01; 29.01 (środa); 03.02 (1 godz.),
- grupa VIII – środy, godz. 9.35 – 11.05 (sala nr 102): 02.10; 16.10; 30.10; 13.11; 27.11; 11.12; 08.01; 22.01 (1 godz.).

Wykluczone jest „odrabianie” zajęć na innej grupie ćwiczeniowej.

2. Obecność na ćwiczeniach:

Obowiązkiem każdego studenta jest udział w zajęciach dydaktycznych (§ 13 pkt 1 Regulaminu studiów).

Do zaliczenia krótkotrwałej nieobecności wymagane jest jej niezwłoczne usprawiedliwienie zaświadczeniem lekarskim lub innym wiarygodnym dokumentem, z którego jednoznacznie wynika, że student nie mógł uczestniczyć w danym dniu w zajęciach (zgodnie z przepisem § 25 ust. 2 Regulaminu studiów) oraz uzupełnienie spowodowanych nią zaległości w sposób i terminie określonym przez prowadzącego zajęcia (zgodnie z przepisem § 25 ust. 3 Regulaminu studiów).

Uzupełnienie zaległości spowodowanych usprawiedliwioną nieobecnością następuje poprzez ustną odpowiedź na konsultacjach z materiału omawianego na opuszczonych zajęciach w terminie miesiąca od dnia, w którym odbyły się opuszczone przez studenta zajęcia.

3. Zaliczenie prac śródsemestralnych:

Prace śródsemestralne (pisemne kolokwia w formie testu wielokrotnego wyboru) obejmują materiał wskazany na zajęciach i odbywają się w terminach ustalonych ze studentami.

Student, który z pracy śródsemestralnej otrzymał ocenę niedostateczną, powinien ją poprawić w sposób i w terminie ustalonym z prowadzącym zajęcia.

Student nieobecny na zajęciach, na których odbyła się praca śródsemestralna, powinien ją napisać w sposób i w terminie ustalonym z prowadzącym zajęcia.

4. Ocena pracy studenta w czasie ćwiczeń:

Praca studenta w czasie ćwiczeń (m.in. przygotowanie do ćwiczeń, wykonywanie zadań, rozwiązywanie kasusów) podlega ocenie (plusy i minusy) uwzględnianej przy wystawianiu oceny semestralnej według następujących zasad:

- do pozytywnego wyniku testu z I-go terminu zaliczenia za każdy plus student otrzyma 0,5 pkt;
- od pozytywnego wyniku testu z I-go terminu zaliczenia za każdy minus zostanie odjęte 0,5 pkt,
- do pozytywnego wyniku testu z II-go terminu zaliczenia za każdy plus student otrzyma 0,25 pkt;

- od pozytywnego wyniku testu z II-go terminu zaliczenia za każdy minus zostanie odjęte 0,25 pkt.

5. Zaliczenie ćwiczeń:

Obowiązkiem każdego studenta jest terminowe uzyskiwanie zaliczeń (§ 13 pkt 2 Regulaminu studiów). Szczegółowy zakres wymagań z danego przedmiotu ustala prowadzący zajęcia (§ 25 ust. 1 Regulaminu studiów).

Warunkiem zaliczenia przedmiotu jest udział studenta w zajęciach, uzyskanie pozytywnych ocen z prac objętych tymi zajęciami oraz złożenie zaliczenia z wynikiem pozytywnym, jeśli jest przewidziane (§ 26 ust. 3 Regulaminu studiów).

A. Zaliczenie ćwiczeń w I terminie:

Semestralna ocena z ćwiczeń w I terminie wpisana do systemu USOS będzie uwzględniać:

- obecność i aktywność studenta na zajęciach,
- wyniki prac śródsemestralnych,
- wynik kolokwium zaliczeniowego.

Do kolokwium zaliczeniowego w I terminie zostaną dopuszczeni studenci, którzy:

- nie będą mieli niezaliczonych nieobecności,
- nie będą mieli niepoprawionych ocen niedostatecznych z prac śródsemestralnych,
- nie będą mieli nienapisanych prac śródsemestralnych.

Forma kolokwium zaliczeniowego w I terminie: **test wielokrotnego wyboru**.

Kolokwium zaliczeniowe odbędzie się na ostatnich zajęciach dydaktycznych według następującego harmonogramu:

- **grupa V: 03.02.2025 r. (poniedziałek), godz. 14.20 – 15.05;**
- **grupa VII: 03.02.2025 r. (poniedziałek), godz. 15.05 – 15.50;**
- **grupa VIII: 22.01.2025 r. (środa), godz. 9.35 – 10.20.**

Ocenę pozytywną (3; 3,5; 4; 4,5; 5) w I terminie otrzyma student, który został dopuszczony do kolokwium zaliczeniowego, przystąpił do tego kolokwium i uzyskał z niego ocenę pozytywną.

Ocenę niedostateczną (2) otrzyma w I terminie student, który został dopuszczony do kolokwium zaliczeniowego, przystąpił do tego kolokwium i uzyskał z niego ocenę negatywną. W takim wypadku student powinien przystąpić do kolokwium poprawkowego.

Ocenę „NK” (nieklasyfikowany) otrzyma w I terminie student, który nie został dopuszczony do kolokwium zaliczeniowego z powodu niezaliczonych nieobecności, niepoprawionych ocen niedostatecznych z prac śródsemestralnych lub nienapisanych prac śródsemestralnych. W takim wypadku studentowi przysługuje prawo do przystąpienia do kolokwium poprawkowego, bez konieczności uprzedniego spełnienia przesłanek, których brak wyłączył możliwość przystąpienia do kolokwium zaliczeniowego w I terminie.

Ocenę „NB” (nieobecny) otrzyma w I terminie student, który został dopuszczony do kolokwium zaliczeniowego, ale nie przystąpił do niego bez usprawiedliwienia. W takim wypadku studentowi przysługuje prawo do przystąpienia do kolokwium poprawkowego.

B. Zaliczenie ćwiczeń w II terminie:

Semestralna ocena z ćwiczeń w II terminie wpisana do systemu USOS będzie uwzględniać:

- obecność i aktywność studenta na zajęciach,
- wyniki prac śródsesemestralnych,
- wynik kolokwium poprawkowego.

Forma kolokwium poprawkowego: **test jednokrotnego wyboru**.

Kolokwium poprawkowe odbędzie się w dniu ustalonym ze studentami, nie wcześniej niż po 7 dniach od ogłoszenia wyników kolokwium zaliczeniowego z I terminu.

Ocenę pozytywną (3; 3,5; 4; 4,5; 5) w II terminie otrzyma student, który przystąpił do kolokwium poprawkowego w ustalonym terminie i uzyskał z niego ocenę pozytywną.

Ocenę niedostateczną (2) otrzyma w II terminie student, który przystąpił do kolokwium poprawkowego i otrzymał z niego ocenę negatywną.

Ocenę niedostateczną (2) otrzymaną w II terminie można kwestionować tylko w trybie zaliczenia komisyjnego – zob. § 29 Regulaminu studiów.

Ocenę „NB” (nieobecny) otrzyma w II terminie student, który powinien przystąpić do kolokwium poprawkowego, ale nie zgłosił się na nie bez usprawiedliwienia.

Zakres materiału objętego zaliczeniem ćwiczeń w semestrze zimowym (w I oraz w II terminie): część ogólna prawa cywilnego zgodnie z wykazem wskazanym w części III.

CZEŚĆ III – ZAGADNIENIA Z ZAKRESU CZEŚCI OGÓLNEJ PRAWA CYWILNEGO

OBJĘTE ZALICZENIEM ĆWICZEŃ W SEMESTRZE ZIMOWYM

1. Pojęcie i zakres prawa cywilnego (prawo cywilne w znaczeniu podmiotowym i przedmiotowym; cywilistyczna metoda regulacji stosunków prawnych; autonomia prywatna, równorzędność podmiotów; kryteria wyróżniania norm prawa cywilnego; miejsce prawa cywilnego w systemie prawa; prawo cywilne a prawo prywatne; podstawowe i wyspecjalizowane działy prawa cywilnego).
2. Unifikacja i kodyfikacja polskiego prawa cywilnego.
3. Źródła prawa cywilnego (pojęcie i rodzaje źródeł prawa cywilnego; znaczenie Kodeksu cywilnego; kodeksowe znaczenie terminu „ustawa”; zwyczaj i prawo zwyczajowe).
4. Struktura i przedmiotowy zakres Kodeksu cywilnego. Struktura i znaczenie przepisów wprowadzających Kodeks cywilny.
5. Podstawowe zasady Kodeksu cywilnego. Pozostałe zasady prawa cywilnego.
6. Zasady współżycia społecznego i ich rola w prawie cywilnym. Dobre obyczaje. Względy słuszności. Dobra wiara w znaczeniu obiektywnym i subiektywnym.
7. Ważniejsze rodzaje przepisów i norm prawa cywilnego (pojęcie normy prawnej i przepisu prawnego, rodzaje norm prawnych z uwagi na ich moc wiążącą, normy kompetencyjne; definicje legalne, przepisy odsyłające, pojęcie i rodzaje zwrotów niedookreślonych; pojęcie, rodzaje i funkcja klauzul generalnych).
8. Stosowanie prawa cywilnego (trójczłonowy model stosowania prawa cywilnego).
9. Ustalenie stanu faktycznego sprawy. Domniemania – pojęcie, rodzaje, znaczenie. Ciężar dowodu w znaczeniu materialnym i procesowym.
10. Egzegeza prawnicza – pojęcie. Interpretacja prawa cywilnego (pojęcie wykładni; założenie o racjonalności ustawodawcy w aspekcie językowym, logicznym, aksjologicznym i prakseologicznym, rodzaje wykładni ze względu na dyrektywę, podmiot i wynik). Adekwatna wykładnia prawa. Inferencja (pojęcie i rodzaje reguł inferencyjnych; pojęcie i rodzaje luk w prawie, analogia z ustawy i analogia z prawa).
11. Związanie sądu w działaniach interpretacyjnych i inferencyjnych. Znaczenie orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego oraz Sądu Najwyższego dla interpretacji i stosowania prawa cywilnego (orzeczenia interpretacyjne Trybunału Konstytucyjnego, uchwały Sądu Najwyższego mające moc zasad prawnych).
12. Prawo intertemporalne – pojęcie, znaczenie, źródła i zasady.
13. Zdarzenia cywilnoprawne – pojęcie i klasyfikacja. Zasada zamkniętej listy zdarzeń cywilnoprawnych. Pojęcie czynności konwencjonalnej.
14. Stosunek cywilnoprawny – pojęcie, cechy konstrukcyjne, elementy, rodzaje (proste i złożone, jednostronnie i dwustronnie zindywidualizowane).
15. Przedmioty stosunków cywilnoprawnych – rzeczy, obiekty niebędące rzeczami – materialne, niematerialne i złożone (przedsiębiorstwo, gospodarstwo rolne, majątek); status cywilnoprawny zwierząt, pieniędzy i papierów wartościowych; majątek w znaczeniu wąskim i szerokim; zasada surogacji.
16. Prawo podmiotowe – pojęcie, analiza poszczególnych elementów definicji, prawo podmiotowe a uprawnienie, prawo podmiotowe a refleks prawny, zaskarżalność i egzekwowalność prawa podmiotowego, niepełne (niepełne) prawa podmiotowe.

17. Normatywne postaci praw podmiotowych i uprawnień (prawa bezpośrednie, roszczenia, uprawnienia kształtujące; zarzuty w znaczeniu prawnomaterialnym i procesowym).
18. Rodzaje praw podmiotowych (majątkowe i niemajątkowe, bezwzględne i względne, samoistne, związane, akcesoryjne, zbywalne i niezbywalne, dziedziczne i niedziedziczne, przechodnie i nieprzechodnie). Prawa podmiotowe tymczasowe (ekspektatywy). Typy praw podmiotowych – pojęcie.
19. Sposoby nabycia i utraty prawa podmiotowego. Kolidzja praw podmiotowych i zasady jej rozstrzygnięcia (system preferencji i system redukcji).
20. Wykonywanie prawa podmiotowego (przejawy i sposoby). Nadużycie prawa podmiotowego (teoria zewnętrzna, teoria wewnętrzna, zasady stosowania przepisu art. 5 k.c.).
21. Ochrona praw podmiotowych.
22. Podmioty stosunków cywilnoprawnych – kategorie, pojęcie zdolności prawnej i zdolności do czynności prawnych. Podmiotowość cywilnoprawna a zdolność prawna. Rodzaje podmiotów prawa cywilnego.
23. Pojęcie osoby fizycznej. Pojęcie jednostki organizacyjnej. Pojęcie osoby prawnej i tzw. niepełnej (ułomnej) osoby prawnej. Spersonifikowane i niespersonifikowane jednostki organizacyjne.
24. Osoby fizyczne – nabycie i utrata zdolności prawnej, status cywilnoprawny *nasciturusa*, akt zgonu, sądowe stwierdzenie zgonu, uznanie osoby fizycznej za zmarłą, ubezwłasnowolnienie (pojęcie, rodzaje, przesłanki, skutki), zakresy zdolności do czynności prawnych osób fizycznych). Indywidualizacja osób fizycznych. Dobra osobiste osób fizycznych i ich ochrona. Miejsce zamieszkania osoby fizycznej. Stan cywilny osoby fizycznej (stan osobisty i stan rodzinny).
25. Osoby prawne – pojęcie, normatywna metoda konstruowania osób prawnych, sposoby powstania osób prawnych, korporacyjne i fundacyjne osoby prawne, organy osób prawnych, zdolność prawna i zdolność do czynności prawnych osób prawnych, zasady działania osób prawnych w obrocie prawnym, skutki działania tzw. rzekomego organu osoby prawnej, siedziba i nazwa. Dobra osobiste osób prawnych i ich ochrona. Skarb Państwa jako osoba prawna. Jednostki samorządu terytorialnego jako osoby prawne. Państwo i samorządowe osoby prawne.
26. Jednostki organizacyjne, które nie mają osobowości prawnej, ale mają zdolność prawną (tzw. *quasi* – osoby prawne, niepełne lub ułomne osoby prawne) – pojęcie, przykłady, odpowiednie stosowanie przepisów o osobach prawnych, odpowiedzialność za zobowiązania.
27. Konsument, przedsiębiorca, firma.
28. Czynność prawna i oświadczenie woli – pojęcia. Zachowania niebędące czynnościami prawnymi (m. in. czynności grzesnościowe, obietnice wyborcze, reklamy). Prawne znaczenie milczenia podmiotu prawa cywilnego. Zgoda osoby trzeciej na dokonanie czynności prawnej. Inne oświadczenia w rozumieniu przepisu art. 65¹ k.c.
29. Rodzaje oświadczeń woli z uwagi na adresata (indywidualnie adresowane, adresowane do nieoznaczonego kręgu podmiotów, niemające adresata). Złożenie oświadczenia woli indywidualnie adresowanego. Wykładnia oświadczeń woli. Orzeczenie sądu zastępujące oświadczenie woli.
30. Rodzaje czynności prawnych (jednostronne, umowy, uchwały; między żyjącymi i na wypadek śmierci, zobowiązujące, rozporządzające, o podwójnym skutku; odpłatne i nieodpłatne; przysparzające, kauzalne, abstrakcyjne; powiernicze; upoważniające). Typy czynności prawnych – pojęcie.

31. Treść czynności prawnej – pojęcie, elementy (przedmiotowo istotne, nieistotne, podmiotowo istotne uregulowane samoistnie i uregulowane w ramach określonego typu czynności prawnych). Swoboda kształtowania treści czynności prawnej i jej ograniczenia. Warunek i termin.
32. Forma czynności prawnych – pojęcie, zasada swobody formy i wyjątki od niej, rodzaje form szczególnych z uwagi na postać (szatę zewnętrzną), rodzaje form szczególnych z uwagi na rygor, forma pierwotnych i następczych czynności prawnych. Forma szczególna zastrzeżona przez ustawę i umowę. Pismo potwierdzające umowę zawartą między przedsiębiorcami.
33. Zawarcie umowy – ogólne przesłanki zawarcia umowy, minimalny zakres konsensu, wyznaczniki skutków czynności prawnych (art. 56 k.c.). Swoboda zawierania umów i jej ograniczenia.
34. Tryby zawierania umów – oferta i jej przyjęcie, negocjacje, aukcja i przetarg.
35. Wady oświadczeń woli – pojęcie, katalog, przesłanki, skutki. Zniekształcenie oświadczenia woli przez posłańca.
36. Sankcje wadliwych czynności prawnych – pojęcie i rodzaje; nieważność bezwzględna, nieważność względna, bezskuteczność zawieszona, bezskuteczność względna.
37. Przedstawicielstwo – pojęcie, rodzaje, dopuszczalność działania przez przedstawiciela, przesłanki skutecznego działania przedstawiciela, przedstawicielstwo a instytucje pokrewne.
38. Pełnomocnictwo – pojęcie, rodzaje, przesłanki skutecznego działania pełnomocnika, pełnomocnictwo a stosunek podstawowy, pełnomocnictwo substytucyjne, skutki działania rzekomego pełnomocnika, pełnomocnik jako druga strona czynności prawnej dokonywanej w imieniu reprezentowanego, wygaśnięcie pełnomocnictwa.
39. Prokura.
40. Dawność – pojęcie.
41. Przedawnienie – istota, prawa podmiotowe ulegające przedawnieniu, wpływ terminu przedawnienia uwzględniany przez sąd z urzędu, nieuwzględnienie przez sąd upływu terminu przedawnienia, zarzut przedawnienia, zrzeczenie się zarzutu przedawnienia, początek biegu przedawnienia, terminy przedawnienia, zawieszenie i przerwa biegu przedawnienia, skutki upływu terminu przedawnienia. Właściwe i niewłaściwe uznanie roszczenia.
42. Prekluzja – pojęcie, przedmiot i skutki.

Studentów obowiązuje znajomość stanu prawnego aktualnego w dniu, w którym odbywa się kolokwium zaliczeniowe.